

Vlaams
Parlement

stuk **1188** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 9 december 2011 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de dames Griet Smaers, Güler Turan,
Goedele Vermeiren en Martine Fournier
en de heren Bart Van Malderen, Matthias Diependaele
en Koen Van den Heuvel

betreffende het bevorderen van
het vrouwelijke ondernemerschap

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium,
Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heer Frank Creyelman

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Koen Van den Heuvel;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Eric Van Rompuy;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Fientje Moerman;
de dames Kathleen Deckx, Mia De Vits;
de dames Vera Celis, Lies Jans;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Stukken in het dossier:

1188 (2010-2011) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie besprak op 8 december 2011 het voorstel van resolutie betreffende het bevorderen van het vrouwelijke ondernemerschap.

I. TOELICHTING

1. Uiteenzetting van mevrouw Goedele Vermeiren

Mevrouw *Goedele Vermeiren* wijst erop dat in de toelichting met een aantal cijfers wordt gestaafd dat het bestaande potentieel inzake vrouwelijk ondernemerschap te weinig wordt aangeboord. In Vlaanderen is maar 35 percent van de ondernemers vrouw. In het voorliggend voorstel van resolutie wordt dan ook gevraagd om extra in te zetten op het vrouwelijke ondernemerschap. Er moeten meer vrouwen worden aangetrokken, niet alleen omdat ze vrouw zijn, maar ook om een lacune op te vullen in de sterke ondernemerscultuur in Vlaanderen.

Met voorbeelden uit Europese landen wordt in de toelichting aangetoond dat er onder meer nood is aan een specifiek doelgroepbeleid binnen ondernemerschap. Er zijn weliswaar al positieve evoluties, maar de indieners achten een stimulans toch nodig. Er is immers niet alleen in het ondernemerschap nood aan meer vrouwen, maar in alle geleidingen van de maatschappij: onder meer de politieke wereld, de academische sector en de bedrijfswereld. In sommige sectoren in de ondernemerswereld zijn vrouwen in de minderheid. Dat is historisch gegroeid en onderhevig aan wendingen. Een dergelijke wending is er bijvoorbeeld in de onderwijssector geweest, waar er almaar meer vrouwen en almaar minder mannen zijn. Ook daar zal wellicht aan moeten worden gewerkt. Gendergelijkheid is een nobel streven, maar geldt in beide richtingen: waar er meer mannen zijn, moeten er meer vrouwen komen, maar waar de vrouwen in de meerderheid zijn, moeten er meer mannen komen. Dat kan echter niet worden geforceerd, daarvoor moeten handvatten worden aangereikt. Dit voorstel van resolutie is zo'n handvat voor een totaalaanpak.

In de plenaire vergadering van 7 december jl. heeft Vlaams minister Muylers aangegeven dat er voor hem geen specifieke doelgroepen van vrouwen, allochtonen of vijftigplussers meer bestaan, maar dat allen over één kam moeten worden geschoren. Het streven waarvoor nu een handvat wordt aangereikt zou na verloop van tijd inderdaad een vanzelfsprekendheid moeten worden.

Het voorstel van resolutie is breed opgevat en gaat uit van een totaalaanpak. Zo wordt gepleit voor het wegwerken van hinderpalen. Er is ook aandacht voor onderwijs en vorming en er wordt inzonderheid gevraagd het aanbod van Syntra specifiek te promoten. Heel belangrijk voor alle vrouwen en gezinnen zijn de flexibele kinderopvang en andere ondersteuningsvormen om de combinatie van werk en privéleven te vergemakkelijken, zoals familiale opvang. Er is nood aan een beleidsoverschrijdende samenwerking van Welzijn, Onderwijs en andere beleidsdomeinen. Een andere vraag betreft die naar een 'portaal vrouwelijk ondernemerschap'. Iedereen is intussen immers vertrouwd met het internet en het zou goed zijn als er een portaal is waar vrouwen met hun specifieke vragen in verband met ondernemerschap terecht kunnen.

2. Uiteenzetting van mevrouw Griet Smaers

Mevrouw *Griet Smaers* zegt dat het uitdrukkelijk de bedoeling was om het voorstel van resolutie niet te beperken tot het vrouwelijke ondernemerschap. Het uitgangspunt is het stimuleren van het ondernemerschap in globo, om nog beter de doelstellingen van ViA dienaangaande te kunnen halen. Als naar de doelgroepen binnen dat ondernemerschap wordt gekeken, blijkt er een onontgonnen potentieel te zijn voor het ondernemerschap in globo. Slechts 35,2 percent van het totale aantal ondernemers in Vlaanderen zijn vrou-

wen. Als dat aantal kan worden verhoogd zal ook het totale aantal ondernemers groter worden. Door in te zetten op vrouwelijk ondernemerschap komt er met andere woorden een extra bron om ondernemerschap in Vlaanderen aan te boren. Dat uitgangspunt wordt bevestigd door een onderzoek van professor Hans Crijns, in samenwerking met Flanders District of Creativity. Die studie ziet vrouwelijk ondernemerschap in Vlaanderen ook als onontgonnen creatief potentieel en stelt dat de ondernemerschapscapaciteit van vrouwen ook creatief potentieel is voor economische groei.

De problematiek waarvoor een oplossing en acties van de Vlaamse Regering worden gevraagd, is tweeledig. Enerzijds is er het gegeven van de instroom: nog altijd hebben te weinig vrouwen zin om te ondernemen. Het latente ondernemerschap bij vrouwen is in Vlaanderen vrij laag en nog een stuk lager dan het Europese gemiddelde. Anderzijds is er de problematiek van de vervroegde uitstroom bij vrouwen: vrouwen hebben in vergelijking met mannelijke ondernemers een 51,6 percent grotere kans om hun zelfstandige hoofdactiviteit vervroegd te beëindigen. Vanuit deze tweeledige problematiek, wordt een aantal vragen gesteld aan de Vlaamse Regering. Zo worden acties rond onderwijs en vorming gevraagd en wordt, met verwijzing naar onder meer Zweden en Finland, gevraagd om een overkoepelende aanpak uit te werken voor vrouwelijk ondernemerschap. Onder meer in de Scandinavische landen is dergelijke integrale aanpak zeer succesvol gebleken. Een integrale aanpak betekent dat niet alleen wordt ingezet op rolmodellen of op vormingstrajecten in de sector economie, maar dat er ook initiatieven komen in domeinen als welzijn – onder meer flexibele kinderopvang – en onderwijs en vorming, met niet alleen nascholing maar ook maatregelen in het secundair en hoger onderwijs. In het voorstel van resolutie wordt een aantal maatregelen opgesomd voor een dergelijke domeinoverschrijdende totaalaanpak.

II. BESPREKING

De heer *Johan Deckmyn* vindt dat het voorstel van resolutie niet echt streeft naar een globale aanpak, maar veeleer uitgaat van een globale aanpak om doelgericht voor vrouwen te werken. Vlaanderen kent van oudsher een sterke ondernemerscultuur en die staat de jongste jaren vrij zwaar onder druk. Een globale aanpak met het oog op het creëren van een beter klimaat voor ondernemers is dan ook meer dan nodig. Jammer genoeg ontbreken heel wat instrumenten om daar zelf voor te zorgen en is Vlaanderen vaak sterk afhankelijk van een Belgische schoonmoeder. Het recente akkoord over een zesde staats-hervorming is nog maar eens een gemiste kans, want de vennootschapsbelasting bijvoorbeeld blijft een federale bevoegdheid. Ook het nieuwe federale regeerakkoord belooft niet veel goeds, de kosten en lasten zullen voor de ondernemers nogmaals toenemen.

Het streven om extra in te zetten op vrouwen is uiteraard eerbaar, maar in tijden van economische en financiële crisis moet de aandacht in eerste instantie maximaal uitgaan naar de bedrijven, ongeacht het geslacht van de ondernemers. In heel wat kleinere kmo's is trouwens zowel de man als de vrouw actief, maar vaak is de vrouw niet officieel geregistreerd als zelfstandige. Het feit dat het procentuele aandeel vrouwelijke ondernemers in Vlaanderen iets hoger is dan het Europese gemiddelde toont trouwens aan dat er op dat vlak hier niet echt een probleem is. Dat neemt uiteraard niet weg dat nog initiatieven kunnen worden genomen ter ondersteuning van het vrouwelijk ondernemerschap en Vlaams Belang is daar niet tegen gekant.

In dit kader speelt het onderwijs een heel belangrijke rol. Via het onderwijs moeten jongeren in het algemeen, ook de jongens dus, worden gestimuleerd voor het ondernemerschap. De vraag om in te zetten op ondernemerschap bij vrouwelijke allochtonen, lijkt aan het voorstel van resolutie te zijn toegevoegd om politiek correct te blijven en om enkele ondertekenaars tevreden te stellen. In het algemeen komt het voorstel van resolutie iets te politiek correct over en om die reden zal de Vlaams Belangfractie zich bij de stemming onthouden.

Mevrouw *Patricia Ceysens* merkt op dat een voorstel om het vrouwelijke ondernemerschap te bevorderen op zich uiteraard sympathiek is. Tegen een dergelijk voorstel kan weinig worden ingebracht, al kunnen er toch enkele kanttekeningen bij worden geplaatst. In het algemeen moet men er zich voor hoeden om niet te ver te gaan in een versnipperde en doelgroepgerichte aanpak. De man en vrouw in de straat weten nu al amper welke maatregelen er al bestaan voor activering of voor het stimuleren van ondernemerschap. Als dat dan ook nog eens wordt versnipperd dreigt de verwarring alleen maar groter te worden. Dit geldt evenzeer voor een apart portaal rond het vrouwelijke ondernemerschap. Nu al is het bijzonder moeilijk om een overzicht te hebben van de al bestaande instrumenten bij diverse instanties. Dat geheel nog eens opdelen via afzonderlijke portalen voor doelgroepen lijkt dan ook niet opportuun.

De spreekster is er ook geen voorstander van om binnen het onderwijs te gaan diversifiëren. Men slaagt er nu al niet in om binnen het onderwijs in het algemeen voldoende aandacht te hebben voor ondernemerschap bij kinderen en jongeren, al zijn er gelukkig wel initiatieven zoals de miniondernemingen en de ondernemingsplanwedstrijd. Het zou echter een verkeerd signaal zijn om bij pakweg vijftien- of zestienjarigen een verschil te maken op basis van het geslacht. De jongens en meisjes zitten samen in de klas en moeten in hun geheel worden bereikt en niet als afzonderlijke doelgroepen, om hen zin voor ondernemerschap bij te brengen. Er moet uiteraard wel over worden gewaakt dat er bij de ondernemers die naar een klas komen ook vrouwen zijn.

Ten slotte zou de tiende vraag in het voorstel van resolutie veel duidelijker en concreter moeten worden geformuleerd. Er kan bijvoorbeeld worden gevraagd om na te gaan hoeveel vrouwen er aanwezig zijn in het bestuur van ARKIV-ondernemingen en hoeveel investeringen binnen ARKIV's naar vrouwelijke ondernemers gaan. Zo wordt duidelijk aangegeven wat er wordt verwacht. Nu blijft dat allemaal nogal vrijblijvend.

Mevrouw *Goedele Vermeiren* zegt dat een allesomvattend beleid zonder onderscheid tussen doelgroepen een streefdoel is. Als echter blijkt dat bepaalde groepen in een aantal sectoren momenteel nog ondervertegenwoordigd zijn, dan kan stimuleren via het aanreiken van handvatten nuttig zijn. Maar uiteindelijk zouden die maatregelen overbodig moeten worden en een integraal beleid een evidentie. Wat het onderwijs betreft, lijkt het evident dat daar geen aparte doelgroepen moeten worden gemaakt. Op 15 juni 2011 is trouwens al een resolutie aangenomen in de plenaire vergadering over het stimuleren van ondernemingszin en ondernemerschap in het onderwijs (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 965/1) en ook daar werd geen onderscheid gemaakt tussen jongens en meisjes of andere doelgroepen.

Mevrouw *Griet Smaers* benadrukt dat het niet de bedoeling is om vanuit een feministische invalshoek te vertrekken of aan positieve discriminatie te doen ten voordele van een doelgroep. Het gaat hier, zoals al werd vermeld, om het aanboren van het potentieel dat bij een doelgroep nog aanwezig is voor het vergroten van het totale aantal ondernemers. Het is inderdaad zo dat voor onderwijs en vorming een algemene aanpak nodig is, zonder onderscheid tussen doelgroepen. In dit voorstel worden in dit verband echter meerdere vragen gesteld. Vooreerst is er de vraag om ten behoeve van een ondernemende cultuur en ondernemerschap, maatregelen te nemen en stimulansen te ontwikkelen binnen het onderwijs in het algemeen. Daarnaast wordt van de Vlaamse Regering ook verwacht dat er na het gewone onderwijs wordt voorzien in een aanbod van nascholing en bijscholing voor ondernemers, zowel mannen als vrouwen dus. Daarbij wordt echter ook gevraagd om aandacht te hebben voor de specifieke problemen waar vrouwelijke ondernemers mee geconfronteerd worden. Vrouwelijke ondernemers zouden daar ervaringen kunnen uitwisselen, een beroep kunnen doen op een peter of meter enzovoort. Ten slotte wordt ook gevraagd om doelgroepgericht een begeleiding- en opleidingstraject uit te werken op maat van de vrouwelijke herintreders.

De spreekster zegt voorts dat op het terrein blijkt dat er wel degelijk noden bestaan en vragen naar een verschillende aanpak inzake rolmodellen, netwerkactiviteiten, ondersteuning in het kader van bijvoorbeeld het BAN. Vrouwen blijken dus vragende partij voor specifieke ondersteuning via veelal ervaringsuitwisseling. Daar zijn niet veel extra middelen voor nodig, maar er moet wel een andere klemtoon worden gelegd bij de middelen die nu al worden besteed.

Wat het ‘portaal vrouwelijk ondernemerschap’ betreft, is het inderdaad niet nodig om binnen een bestaand agentschap nog eens aparte systemen op te zetten en zo bijkomende lasten op te leggen aan dat agentschap. Momenteel kan men op de site van het Agentschap Ondernemen terecht met alle vragen, soms opgesplitst per materie. Vrouwelijke ondernemers hebben echter nood aan een aanspreekpunt voor hun specifieke vragen rond zwangerschapsrust, vervanging enzovoort. Het gaat dus niet om een portaal met aparte informatie rond bijvoorbeeld starters en groeiers, maar om een geïntegreerde informatieverlening naar de specifieke doelgroep van vrouwelijke ondernemers.

Mevrouw *Martine Fournier* is het er mee eens dat maximaal moet worden ingezet op het ondernemerschap in zijn totaliteit. Er moet inderdaad, zoals ook minister Muyters al heeft aangegeven, niet te veel in hokjes worden gedacht voor allochtonen, vrouwen, vijftigplussers en dergelijke. Dat neemt echter niet weg dat vrouwen soms nog extra stimulanzen of handvatten nodig hebben om de stap te zetten naar het ondernemerschap. Met dit voorstel van resolutie worden die handvatten aangereikt.

De heer *Johan Deckmyn* stipt aan dat de derde vraag, inzetten op ondernemerschap bij vrouwelijke allochtonen, naar zijn oordeel wel degelijk een vorm van positieve discriminatie is. Het voorliggend voorstel is een goedbedoelde, politiek correcte resolutie, maar in het huidige economische klimaat is er nood aan een algemene aanpak die gefocust is op bedrijven en ondernemingszin. Ondernemers zien voor de bestaande overheidsinitiatieven nu al het bos niet meer door de bomen. Welk signaal wordt er met deze resolutie dan gegeven? Moet een ondernemer zijn vrouw zich laten inschrijven om te kunnen genieten van fiscale stimuli?

Mevrouw *Griet Smaers* zegt dat het helemaal niet over positieve discriminatie gaat, maar wel over de specifieke bijstand die vrouwelijke allochtonen nodig hebben. De kleinschalige, doelgroepgerichte aanpak bij het opleidingsaanbod van Syntra, met opleidingen in de gemeenten in samenwerking met de gemeentebesturen, blijkt immers wel degelijk te werken. Blijkbaar is men wel bereid om via zo’n formule, dicht bij huis, een opleiding te volgen die men anders niet zou volgen in een opleidingscentrum van Syntra.

Mevrouw *Patricia Ceysens* meldt dat zij zich bij de stemming zal onthouden. Met het oog op de bespreking in de plenaire vergadering, hoopt zij dat de vragen in de punten 8° en 10° van het voorstel nog wat concreter zullen worden gemaakt.

III. STEMMING

Het voorstel van resolutie wordt aangenomen met vijf stemmen bij vier onthoudingen.

Patricia CEYSENS,
voorzitter

Frank CREYELMAN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ARKIV	risicokapitaalverschaffer overeenkomstig het decreet betreffende het activeren van risicokapitaal in Vlaanderen
BAN	Business Angels Netwerk
kmo	kleine of middelgrote onderneming
ViA	Vlaanderen in Actie